

Stelt de Europese Commissie duurzaamheidseisen in het verdrag?

TTIP remt verduurzaming pluimveesector

TTIP, het handelsverdrag tussen de VS en de EU, kan de economie aan weerszijden van de oceaan versterken. De landen handelen al veel met elkaar, maar kijken nu of ze wederzijdse belemmeringen kunnen opheffen om zo de economie verder te laten groeien. Landbouw - vooral de pluimveesector - is traditioneel een sector die sterk beschermd wordt. Kan die TTIP overleven?

Het grootste probleem dat Hennie de Haan met het handelsverdrag heeft zijn de ongelijke standaarden in de VS en de EU. „De VS heeft op veel gebieden lagere productiestandaarden dan de EU”, stelt de voorzitter van de Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP). „Zowel op het gebied van voedsel-

veiligheid, dierenwelzijn als van milieu. En in Nederland zijn die nog hoger.” Door de VS toegang te geven tot de EU wordt de Europese markt nog verder verstoord, stelt ze. En dat gaat onder andere ten koste van de verduurzaming van de sector. Als Europees kippenvlees moet concurreren met vlees van

een lagere kwaliteit uit de VS, houden de Europese pluimveehouders geen geld meer over om te investeren in duurzaamheid. Terwijl de samenleving daar wel om vraagt. „Dat maakt de kloof tussen boer en burger groter. Het leidt tot verdere schaalvergroting en specialisatie en daar zit de burger niet op

te wachten”, aldus De Haan. „TTIP leidt tot een verdere verstoring van de EU-markt en dat vindt de vakbond onwenselijk.”

TTIP-vrij

De vraag is of de angst van de vakbond terecht is. Cecilia Malmström, de Zweedse EU-commissaris die verantwoordelijk is voor handel en die namens de EU de onderhandelingen met de VS voert, heeft herhaaldelijk gezegd dat de EU niet zal tornen aan haar voedselstandaarden. Zij zal niet akkoord gaan met een verdrag dat producten die niet aan de Europese standaarden voldoen, toegang geeft tot de Europese markt. Andere bewindslieden, waaronder landbouwcommissaris Phil Hogan en de Nederlandse Minister van Handel Lillianne Ploumen, zeggen haar dat na.

„Maar dat kan de commissaris niet hard maken”, stelt De Haan. De Europese landen en de VS zijn lid van de World Trade Organization (WTO) en WTO-regels staan niet toe dat de EU dat soort eisen stelt.” Ze verwijst naar het manifest ‘Houd de boerderij TTIP-vrij’ dat de NVP samen met andere landbouwwakbonden en met Milieudefensie en FNV Agrarisch Groen heeft opgesteld. In het rapport dat samen met het manifest is gepubliceerd, staat duidelijk: ‘TTIP staat niet toe dat er eisen worden gesteld aan de wijze van productie van importproducten. Alleen voedselveiligheid wordt, in beperkte mate, erkend als criterium om producten aan de

grens te mogen weigeren’.

Daarnaast heeft De Haan geen vertrouwen in de bewindslieden. „Van overheidswege wordt enorm afgezwakt welke consequenties TTIP kan en zal hebben”, meent ze. „De EU wil auto's naar de VS exporteren, en de VS vraagt als tegenprestatie toegang tot de Europese markt voor landbouwproducten. En als de EU het eerste wil, kan ze op het andere punt niet te veel eisen stellen.”

Wel extra eisen

„Europa mag wel degelijk extra eisen inbrengen op het gebied van bijvoorbeeld dierenwelzijn”, stelt Siemen van Berkum.

maatregelen mogen nemen op een hele reeks van gebieden, buiten volksgezondheid. De VS heeft trouwens in die documenten (die uit de onderhandelingsronde in februari zijn gelekt) met die passage niet ingestemd. Van Berkum ziet wel dat de Europese pluimveesector het moeilijk kan krijgen als de handel met de VS volledig vrij wordt. „Dat is in het geval van volledige vrijhandel”, zegt hij. „Dus geen importtarieven, geen non-tarifaire belemmeringen zoals bijvoorbeeld eisen aan de manier van pathogenen bestrijden of aan de manier van het reinigen van vlees.” De pluimveesector in de VS produceert tegen lagere kosten dan die in Europa, juist omdat dat land minder eisen stelt aan dierenwelzijn,

mestverwerking en milieu; zaken die in de EU extra kosten met zich meebrengen. Maar de vraag blijft of de EU die non-tarifaire maatregelen zal laten varen. Als de VS en de EU er

echt niet uitkomen, kunnen ze zelfs besluiten om de landbouw buiten het verdrag te houden. Dat is voor de pluimveesector bijvoorbeeld ook gebeurd met CETA, het onlangs afgesloten handelsverdrag met Canada.

Kostenverschillen

Peter van Horne is niet bang dat de Europese markt zal worden overspoeld met Amerikaanse kipfilet. „Producenten uit de VS zijn vooral gericht op de Amerikaanse markt”, legt de Wageningse pluimvee-econoom uit. „Die filets hebben de Amerikanen

TTIP leidt tot een verdere verstoring van de EU-markt

Hij is econoom bij LEI Wageningen UR en onderzoekt de effecten van internationale handel en handelsverdragen op landbouwproducten. „In WTO-verband mag je weliswaar aan importproducten geen eisen stellen over zaken als dierenwelzijn, maar landen kunnen onderling, in bilaterale akkoorden zoals TTIP, verdere afspraken maken.” Hij verwijst naar het handelsverdrag tussen de EU en Oekraïne, waarin dierenwelzijns- en milieueisen zijn opgenomen. Ook in de TTIP-documenten die door Greenpeace zijn gelekt, heeft de EU in het hoofdstuk over landbouw expliciet een passage opgenomen waarin staat dat landen

Waarom TTIP?

Bilaterale handelsverdragen - verdragen tussen twee landen - zijn een bekend verschijnsel in de wereld van internationale handel. Zij zijn er om de gaten in de WTO-afspraken op te vullen. De meeste landen zijn lid van de WTO, de World Trade Organization. In dat kader hebben ze vanaf de jaren zestig in een aantal handelsrondes de internationale handel stapsgewijs geliberaliseerd. De negende ronde die in 2001 startte in Doha, zou stappen moeten zetten op het gebied van niet-economiegerelateerde standaarden, zoals arbeidsnormen en milieu. Maar na zestien jaar is die ronde nog steeds niet afgerond - er was een grote botsing tussen bulk-exporteurs van landbouwgoederen en landen met veel kleine boeren, die tot op de dag van vandaag niet is opgelost.

Om de gaten van Doha op te vullen, hebben veel landen bilaterale overeenkomsten - tussen twee landen of economische eenheden - met elkaar afgesloten. De EU heeft er meer dan 70. TTIP zou er een meer zijn.

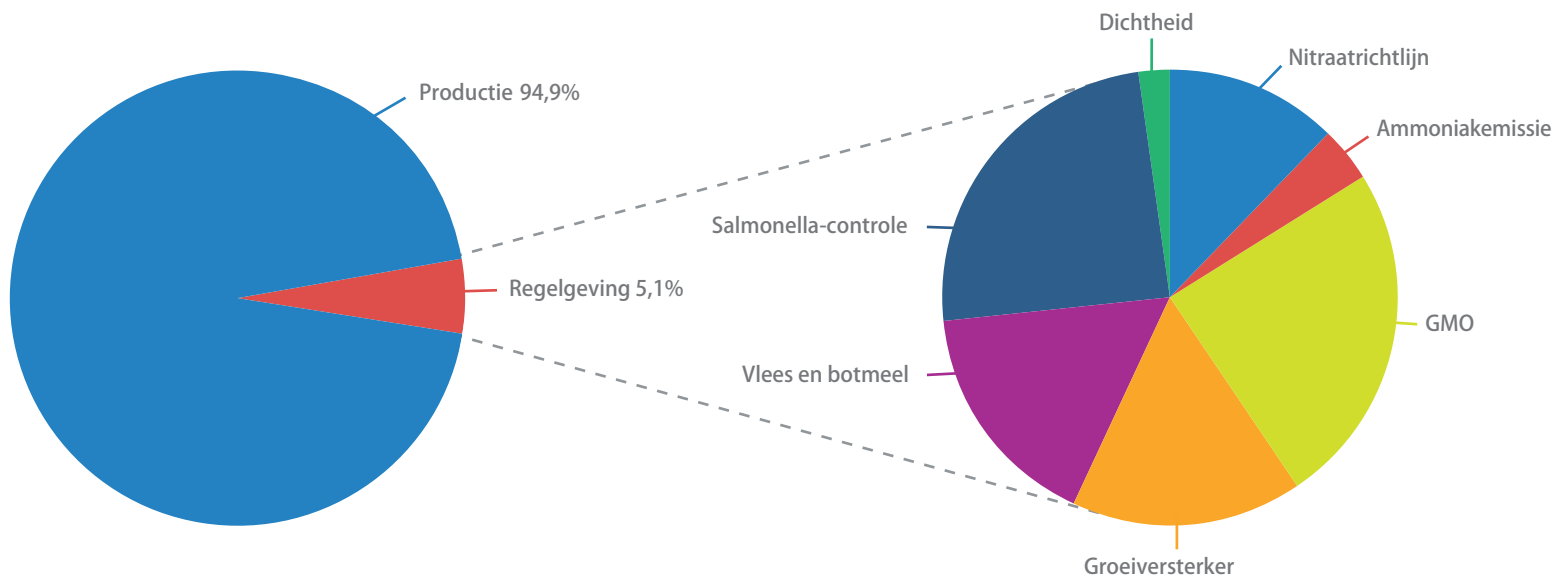
Maar het verdrag is niet zomaar een handelsovereenkomst. Het is een handelsovereenkomst tussen de twee machtigste economische blokken. Samen vertegenwoordigen de VS en de EU 60 procent van het globale bruto nationaal product (bnp), 33 procent van de wereldhandel in goederen en 42 procent van de handel in diensten. Een akkoord tussen deze twee blokken heeft ook daarbuiten gevolgen.

De VS en de EU drijven al veel handel met elkaar en importtarieven - buiten de landbouw - zijn al tot een minimum gedaald, maar non-tarifaire maatregelen zorgen nog steeds voor handelskosten. Oud-eurocommissaris Karel De Gucht schatte twee jaar geleden dat TTIP de Europese economie met 120 miljard euro zou laten stijgen.

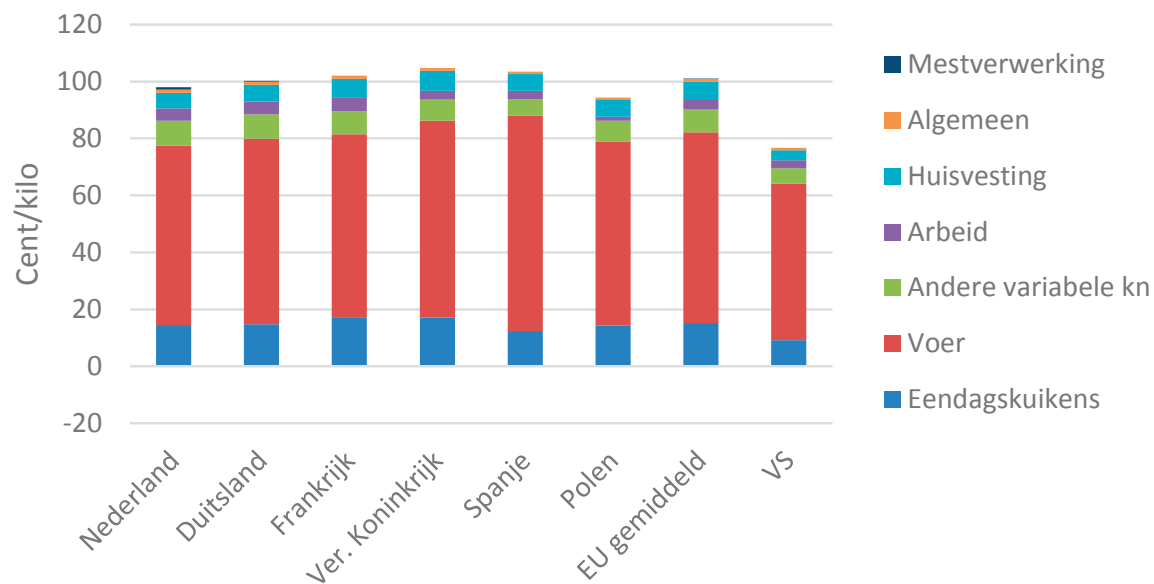
Er staat dus veel op het spel. Toch verlopen de onderhandelingen traag. Het blijkt voor de VS en de EU moeilijker om tot elkaar te komen dan gedacht.

Kosten Europese regelgeving pluimveevlees

In procenten van totale kosten

Productiekosten pluimveevlees in cent per kilo

Bron: „Competitiveness of the EU poultry meat sector; international comparison base year 2013“, P.L.M. van Horne en N. Bondt, LEI Wageningen UR, 2014

zelf nodig.” De pijn zit volgens hem juist in het vlees dat de Amerikanen niet willen; het pootvlees, het rode vlees. „Dat moet in andere landen worden afgezet. Als de

ze in 2008 EU-lid werden. Dat zijn nu precies de landen waar Nederlands pootvlees tegenwoordig wordt afgezet. En dat heeft gevolgen voor de vierkantsverhouding.”

De Europese pluimveesector is zeker duurder dan de Amerikaanse. Dat laat Van Horne zien in zijn studie van twee jaar geleden.

„Daarbij moet je wel bedenken dat het cijfers betreft uit 2013”, merkt hij op. „Vandaag zijn die cijfers anders. Kijk alleen al naar de

wisselkoers: waar de euro in 2013 nog 1,33 dollar waard was, is dat nu nog maar 1,11 dollar. Dat maakt het kostenverschil tussen de VS en de EU kleiner. En ook de prijs van voer ligt anders.”

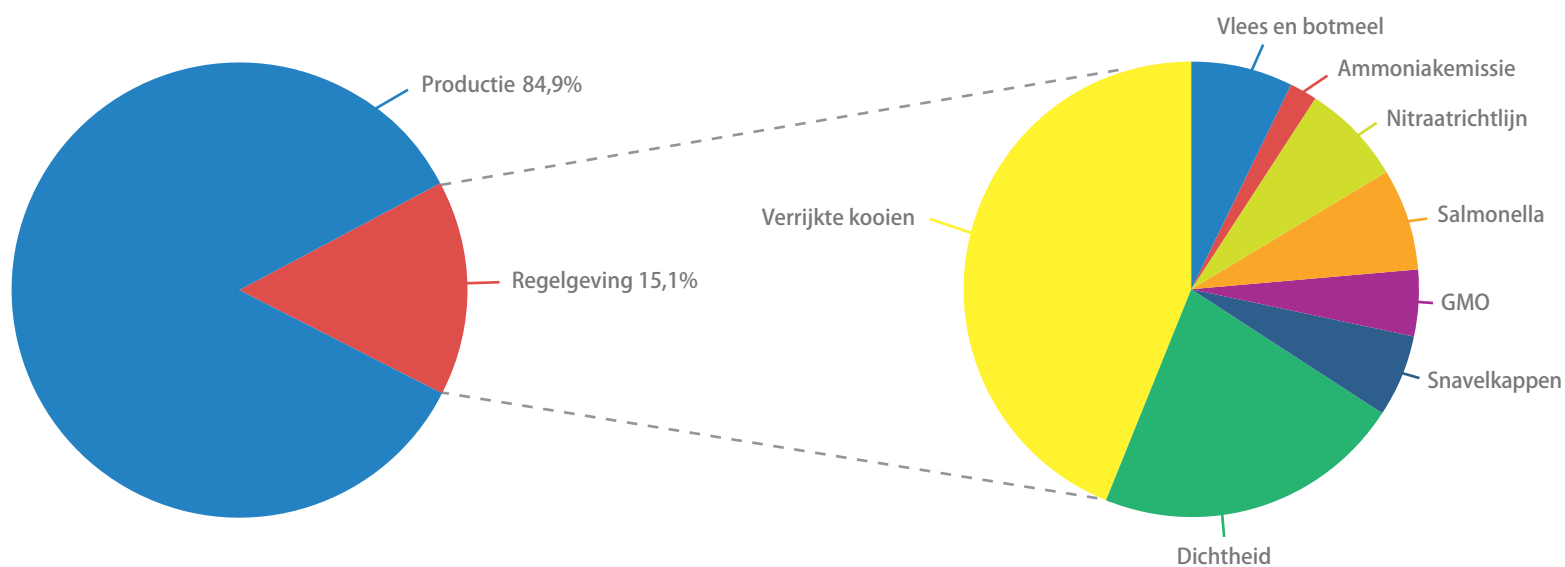
Maar toch. De studie toont dat Europese wetgeving in 2011 4,8 cent extra kosten per kilo kippenvlees toevoegde. Dat was meer dan 5 procent van de totale productie-kosten. Maar die wetgeving verklaart maar een deel van het verschil in kostprijs tussen Amerikaans en Europees kippenvlees. In 2013 kostte een kilo kippenvlees in de EU 101,1 cent, en in de VS 76,7 cent. Wetge-

Producenten uit de VS zijn vooral gericht op de Amerikaanse markt

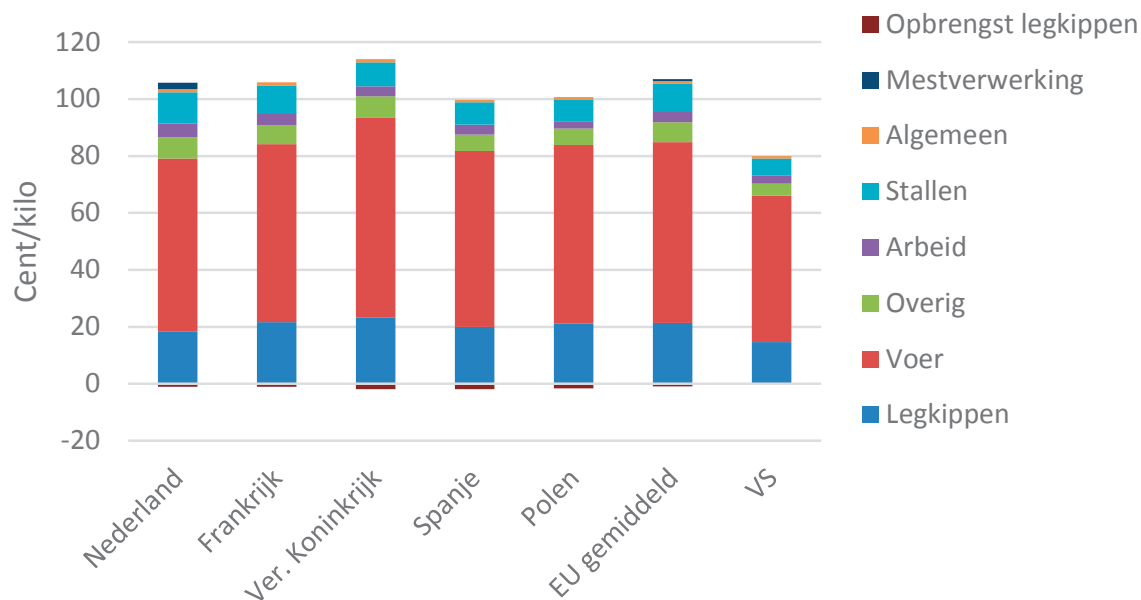
Europese handelsbarrières wegvallen, zal dat naar landen als Bulgarije en Roemenië gaan; de landen die dat vlees ook afnemen voordat

Kosten Europese regelgeving eieren

In procenten van totale kosten

Productiekosten eieren in cent per kilo

Bron: „Competitiveness of the EU egg sector; international comparison base year 2013“, P.L.M. van Horne, LEI Wageningen UR, 2014

ving kan 5 cent van dat verschil verklaren, maar de rest komt van andere zaken. De kosten van kuikens bijvoorbeeld (6 cent verschil), of voer (12 cent).

Prijs van kreeft

Voor eieren geldt een zelfde situatie. Het verbod op legbatterijen verhoogde de Europese kostprijs met 7 procent. Maar de totale kosten per kilo ei lagen in 2013 in de EU op 105,9 cent, terwijl dat in de VS maar 79,9 cent was. Ook zonder extra welzijnseisen zijn Amerikaans kippenvlees en Ameri-

kaanse eieren (in 2013, tenminste) een stuk goedkoper dan hun Europese equivalent. Hennie de Haan maakt zich daar zorgen om. „Burgers maken zich druk om Amerikaanse kipfilet in de Nederlandse schappen, maar het eigenlijke probleem is de vierkantsverwaarding“, stelt ze. „Als Nederlandse kippenpoten op de Europese markt worden weggeconcurrerd door Amerikaanse poten, zal de prijs van kipfilet in de Nederlandse supermarkt moeten stijgen.“ De samenleving wil best wel een stukje meer betalen voor beter voedsel, denkt ze, verwijzend naar de duurzame kip die nu in

de supermarkten ligt. „Maar niet als ze voor kip een prijs moeten betalen die in de buurt van kreeft komt te liggen.“ Zij wil dat pluimveeproducten worden erkend als sensitieve producten, en dus beschermd worden. Ze vindt daarin een medestander in Van Horne. „Binnen TTIP zou een systeem van quota en heffingen moeten blijven bestaan, net zoals nu onder WTO-regels“, vindt hij. „Dan komt maar een gecontroleerde hoeveelheid eieren en pluimveevlees de EU binnen. Dat geeft voldoende productbescherming, waardoor ondernemers kunnen blijven investeren in duurzaamheid.“ ■